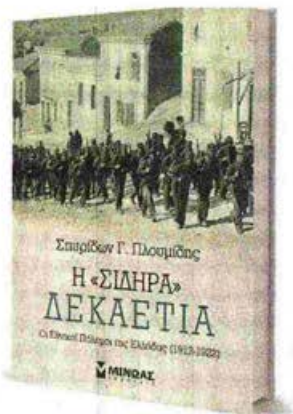

Οι πόλεμοι που έφτιαξαν την Ελλάδα

Ο Σπυρίδων Πλουμίδης αναλύει τη δεκαετία 1912-1922, κατά την οποία η χώρα μας διπλασιάστηκε εδαφικά και πληθυσμιακά

Ο ιστορικός Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης με το βιβλίο του «Η «σιδηρά» δεκαετία: Οι Εθνικοί Πόλεμοι της Ελλάδας (1912-1922)» συνθέτει μια εμπειριστατωμένη μελέτη για τη δεκαετία των εθνικών πολέμων (1912-1922) που ταλάνισαν τη χώρα μας και τα σημάδια τους στο κοινωνικοπολιτικό σκηνικό είναι εμφανή έως σήμερα. Όπως γράφει στον πρόλογο: «Η εκατονταετηρίδα από τη λήξη των Εθνικών Πολέμων της Ελλάδας αποτελεί μεγάλη ιστορική επέτειο. Οι πόλεμοι του 1912-1922 αποτελούν ορόσημο στην ιστορική πορεία του ελληνικού κράτους. Στη διάρκεια αυτής της πολυτάραχης δεκαετίας η Ελλάδα διαμορφώθηκε εδαφικά στη σημερινή της περίπου μορφή. Η έκταση και ο πληθυσμός της διπλασιάστηκαν. Η χώρα αναβαθμίστηκε γεωπολιτικά στα Βαλκάνια και φιλοδόχησε να εξελιχθεί σε περιφερειακή δύναμη στην Εγγύς Ανατολή. Οι φιλοδοξίες αυτές ωστόσο ανακόπηκαν όταν ο ελληνικός στρατός εγκατέλειψε τις ακτές της Μικράς Ασίας τον Σεπτέμβριο του 1922. Η Ελλάδα από τη δόξα έφθασε πάλι στην άκρα ταπείνωση. Το τραύμα και το ερώτημα της ήττας του 1922 παραμένουν ακόμη ανοικτά, χαινοντα και δυσίατα. Η νέα «επίσκεψη» και περαιτέρω επισταμένη έρευνα των γεγονότων είναι επομένως αναγκαία και επίκαιρη. Η φρέσκια ματιά από τον ιστορικό του εικοστού πρώτου αιώνα μπορεί, με το πλεονέκτημα της μεγάλης χρονικής απόστασης, να συμβάλει σε μια πιο ψύχραιμη προσέγγιση και ερμηνεία των συμβάντων πριν από μία εκατονταετία από το σήμερα».

Η συγκεκριμένη μελέτη βασίζεται στα σχόλια των Times του Λονδίνου και της Revue des Deux Mondes (της γαλλικής επιθεώρησης των τεχνών, των γραμμάτων αλλά και της διεθνούς πολιτικής, που έχαιρε μεγάλης εκτίμησης

Το βιβλίο κυκλοφορεί αύριο από τον Μίνωα και εγκαινιάζει τη νέα σειρά ιστορικών βιβλίων των συγκεκριμένων εκδόσεων.

Η Μεγάλη Ιδέα
 νοούνταν ως η συνέ-
 χεια του εθνικοαπε-
 λευθερωτικού Αγώνα
 του 1821.

και επιρροής εκείνη την εποχή στην Ευρώπη και στην Αμερική), ενώ περιέχει απομνημονεύματα και αναλύσεις κορυφαιών Ελλήνων αξιωματικών (του Βικτωρος Δούσημανη, του Λεωνίδα Παρασκευόπουλου, του Ιωάννη Μεταξά, του πρίγκιπα Ανδρέου, του Κλεάνθους Μπουλαλά κ.ά.). Ο Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1974. Το 1996 αποφοίτησε από το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και το 2004 ανακλήθηκε διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια της Δυτικής Μακεδονίας, των Ιωαννίνων και του Ιονίου.

Αύγουστος 1921. Ο ελληνικός στρατός διασχίζει την Αλμυρά Ερημο, στην εκστρατεία προς Αγκυρα, εν μέσω απονικτικού καύσωνα. Το τραύμα και το ερώτημα της ήττας του 1922 παραμένουν ακόμη ανοικτά και δυοίσατα.

Σήμερα υπηρετεί ως αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει γράψει επίσης τα βιβλία: «Εθνοτική συμβίωση στα Βαλκάνια. Έλληνες και Βούλγαροι στη Φιλιππούπολη 1878-1914» (Πατάκη), «Εδαφος και μνήμη στα Βαλκάνια. Ο “γεωργικός εθνικισμός” στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία (1927-46)» (Πατάκη), «Το καθεστώς Ιωάννη Μεταξά (1936-1941)» (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), «Τα μυστήρια της Αιγυπτίας: Το Μικρασιατικό Ζήτημα στην ελληνική πολιτική, 1891-1922» (Βιβλιοπωλείον της Εστίας), «Μεταξύ επανάστασης και μεταρρυθμίσεων: Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος και βενιζελισμός (1909-1922)» (Πατάκη), «Ο ήχος των εν Υδρα: Ο Πόρος κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1831)» (Παπαδήμα).

Το βιβλίο του «Η “σιδηρά” δεκαετία: Οι Εθνικοί Πόλεμοι της Ελλάδας (1912-1922)» θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις **Μίνωας** αύριο, 24 Ιανουαρίου και εγκαινιάζει τη νέα σειρά ιστορικών βιβλίων των συγκεκριμένων εκδόσεων, που θα παρουσιάσει όλη τη νεότερη ελληνική Ιστορία. Η «Κ» προδημοσιεύει ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Οι δύο πόλεμοι του 1912-13, που διεξήγαγε η Ελλάδα ενάντια στην Τουρκία και στη Βουλγαρία, αποτελούν τμήμα των Εθνικών Πολέμων που πραγματοποίησαν τα χριστιανικά κράτη των Βαλκανίων για την εθνική τους ολοκλήρωση και αποκατάσταση. Οι Εθνικοί Πόλεμοι

στα Βαλκάνια λήγουν το 1918 με τη συνθηκολόγηση της Βουλγαρίας. Στην περίπτωση της Ελλάδας ο πολεμικός αγώνας συνεχίστηκε ωστόσο έως το 1922 στον χώρο της Εγγύς Ανατολής. Όπως σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, κινητήριο μοχλός εδώ ήταν η αρχή των εθνοτήτων, δηλαδή η ιδέα της συνένωσης όλων των ομοεθνών σε ένα ενιαίο κράτος. Οι Εθνικοί Πόλεμοι του 1912-1922 αποτελούν, επομένως, το αποκορύφωμα της υλοποίησης της εθνικής ιδέας των Ελλήνων, γνωστότερης ως Μεγάλη Ιδέα, η οποία νοούνταν ως η συνέχεια του εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα του 1821, υπήρξε επί έναν αιώνα η ηγεμονική ιδεολογία του ελληνικού κράτους και γύρω της περιστρεφόταν όλος ο ελληνικός δημόσιος βίος. Η υλοποι-

ση ωστόσο της Μεγάλης Ιδέας δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση και προϋπέθετε τον σκληρό ανταγωνισμό και τη σύγκρουση με την οθωμανική Τουρκία και με άλλα έθνη με εθνικισμούς που έκαναν δυναμικά την εμφάνισή τους στο διεθνές προσκήνιο το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, τους Βουλγάρους και τους Αλβανούς (1878), και εν συνέχεια τους Νεοτούρκους (1908).

Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα του 19ου αιώνα ήταν πρωταρχικά και πρωτίστως η «Τουρκομάχος Ελλάς», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο τίτλος ενός δημοφιλούς επικού ποιήματος του Αλέξανδρου Σούτσου. Όπως σχολιάζει εύστοχα μία περίπτωση δεκαετία μετά το πέρας των Εθνικών Πολέμων, το 1934, ο Αριστοκλής Αιγίδης, ένας Μικρασιάτης στην καταγωγή δημοσιογράφος και νομομαθής, η «Εθνική Ιδέα» των Ελλήνων δεν ήταν παρά ένας «συνεχής και αδιάκοπος πόλεμος, κεκρυμμένος ή ακήρυκτος, με την Οθωμανική Αυτοκρατορία αφ' ενός, με τους εν τη Ευρωπαϊκή Τουρκία λοιπούς επιδόξους κληρονόμους αυτής αφ' ετέρου». Η Συνθήκη της Λοζάνης (24 Ιουλίου 1923), η οποία τερμάτισε τους Εθνικούς Πολέμους, συνιστούσε το τυπικό τέλος αυτού του «εκατονταετούς πολέμου» ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους, που είχε ξεκινήσει το 1821. Μέχρι τότε «ολόκληρος η εθνική ζωή περιστρεφότο πέριξ της Εθνικής Ιδέας» και αναλίσκονταν σε μια «διαρκή πολεμική παρασκευή», όπως συμπληρώνει ο ίδιος σχολιαστής. Πράγματι, για έναν περίπου αιώνα η πολιτική ζωή της Ελλάδας περιστρεφόταν γύρω από το ζήτημα και τον πόθο της εθνικής ενοποίησης. >>>

ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ